

**CURTEA SUPREMĂ
DE JUSTIȚIE**

ÎNCHEIERE

cu privire la inadmisibilitatea recursului depus de Casa Națională de Asigurări Sociale,

în cauza de contencios administrativ intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Vangheli Ion împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la anularea actelor administrative și obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil,

împotriva deciziei din 1 februarie 2023 a Curții de Apel Chișinău

(Dosarul nr. 3ra-313/23

NR. PIGD 2-21014039-01-3ra-27032023)

Recursul este vădit neîntemeiat. Art.246 Cod administrativ în redacția până la 1 septembrie 2023. Dezacordul recurenteii cu decizia instanței de apel nu constituie un temei de casare a ei.

Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani, jud. T. Avasiloaie,
Curtea de Apel Chișinău, jud. A. Minciuna, V. Negru, E. Palanciuc,

5 martie 2025

Textul corespunde originalului

Examinând în lipsa părților admisibilitatea recursului depus de Casa Națională de Asigurări Sociale

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:

Stela Procopciuc, *Președinte*,

Diana Stănilă,

Ion Malanciuc, *judecători*,

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. La 29 ianuarie 2021, Vangheli Ion a depus cerere de chemare în judecată, în procedura contenciosului administrativ, împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale privind declararea nulității deciziilor Casei Naționale de Asigurări Sociale și a Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Drochia, de refuz în recalcularea pensiei de procuror, cu repunerea în dreptul lezat și obligarea recalculării și achitării pensiei de procuror pentru vechime în muncă începând cu 1 decembrie 2018, reieșind din salariul mediu lunar achitat procurorului-șef teritorial în funcție, cât și ulterior, în cazul majorării generale a salariului procurorului în exercițiu, ținându-se cont de funcția deținută la data ieșirii la pensie.

2. În motivarea acțiunii, reclamantul a indicat că a activat în organele procuraturii în perioada 1 august 1978 - 13 noiembrie 2007, având o vechime în muncă de 29 ani, din care, în perioade diferite a activat în funcție de procuror-șef a raionului Căușeni, Florești și Drochia.

3. Reclamantul a indicat, că începând cu 20 octombrie 1998, la atingerea vârstei de 50 ani, conform Legii cu privire la Procuratură nr. 902 din 29 ianuarie 1992, în vigoare la acel moment i-a fost stabilită pensia pentru vechimea în muncă în mărime de 80% din salariul mediu lunar, potrivit funcției deținute, pe care o primea sistematic, cu respectarea obligatorie a principiului recalculării pensiei, la fiecare majorare ordinară a salariului lunar al procurorului în exercițiu, situație ce s-a menținut până la sfârșitul anului 2011, în corespundere cu prevederile art. 34 alin. (6) a Legii nr. 118-XV din 14 martie 2003 cu privire la procuratură, drept pe care el l-a dobândit la 20 octombrie 1998. Astfel, odată cu majorarea salariului procurorului în exercițiu în baza Legii nr. 355-XVI din 23 decembrie 2005 cu privire la sistemul de salarizare în sectorul bugetar, de la 1 ianuarie 2008 cuantumul pensiei i-a fost recalculat conform dreptului dobândit.

4. A menționat că, în temeiul art. 73 alin. (8) din Legea nr. 294-XVI din 25 decembrie 2008 cu privire la Procuratură, ca și procuror pensionat, de

asemenea, a beneficiat de dreptul de recalculare a pensiei pentru vechime în muncă odată cu majorarea generală a salariului procurorilor în exercițiu, astfel încă odată fiindu-i reconfirmat prin Lege dreptul la recalcularea pensiei în mărime de 80% din salariul procurorului în exercițiu conform funcției deținute la momentul stabilirii pensiei, dobândit legal la 20 octombrie 1998.

5. Ulterior, prin hotărârea judecătoreii Drochia, sediul Central din 12 octombrie 2017, Casa Națională de Asigurări Sociale a fost obligată să-i recalculeze și să-i achite lui Vangheli Ion pensia pentru vechimea în muncă din salariul lunar achitat procurorului-șef a Procuraturii raionului Drochia, ținând cont de majorarea generală începând cu 5 aprilie 2013, după creșterea salariului cu 35% și începând cu 1 august 2016, după creșterea salariului potrivit art. 60 din Legea cu privire la procuratură nr. 3 din 25 februarie 2016. Prin decizia din 13 februarie 2018 a Curții de Apel Bălți, apelul Casei Naționale de Asigurări Sociale a fost respins cu menținerea hotărârii instanței de fond. Prin încheierea din 5 septembrie 2018 a Curții Supreme de Justiție, recursul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale a fost declarat inadmisibil.

6. A relatat că, că începând 1 decembrie 2018, salariile procurorilor în funcție au fost majorate din nou prin Legea nr. 270 din 23 noiembrie 2018 pentru modificarea unor acte legislative, însă organul de asigurări sociale, din motive neîntemeiate și neclare, nu a efectuat recalcularea ordinară a pensiei, astfel lipsindu-l de acest drept dobândit legal în octombrie 1998. Or, aplicând selectiv prevederile legale, la o bună parte din procurorii-pensionari Casa Națională de Asigurări Sociale a efectuat recalculul pensiei procurorilor, începând cu 1 decembrie 2018.

7. Reclamantul a invocat că, la 20 octombrie 2020, a expediat în adresa Casei Naționale de Asigurări Sociale o cerere prin care a solicitat recalcularea și achitarea pensiei lui Vangheli Ion, începând cu 1 decembrie 2018, după majorarea salariilor procurorilor în funcție potrivit Legii nr. 270 din 23 decembrie 2018 pentru modificarea unor acte legislative. Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. V-2351/20 din 2 noiembrie 2020, i-a fost recomandat că pe problema vizată să se adreseze cu o cerere la Casa Teritorială de Asigurări Sociale Drochia, conform vizei de domiciliu.

8. Astfel, la 18 noiembrie 2020, a depus la Casa Teritorială de Asigurări Socială Drochia cerere prin care a solicitat recalcularea și achitarea lui Vangheli Ion a pensiei, începând cu 1 decembrie 2018 în conformitate cu prevederile Legii nr. 270 din 23 noiembrie 2018, în legătură cu majorarea salariului unui procuror-șef al procurorului în funcție, însă, prin răspunsul

nr. 101/15-3339 din 24 noiembrie 2020, cererea sa a fost respinsă, pe motiv că, lipsește temeiul pentru recalcularea pensiei potrivit Legii nr. 270 din 23 noiembrie 2020.

9. Ulterior, la 15 decembrie 2020, s-a adresat cu o cerere prealabilă la Casa Națională de Asigurări Sociale prin care, a solicitat, constatarea ilegalității răspunsului Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Drochia nr. 101/15-3339 din 24 decembrie 2020 și totodată recalcularea și achitarea lui Vangheli Ion a pensiei începând cu 1 decembrie 2018, potrivit Legii RM nr. 270 din 23 noiembrie 2018 în legătură cu majorarea salariului unui procuror-șef în funcție al procuraturii raionale.

10. Prin răspunsul nr. V-2825/20 din 30 decembrie 2020, cererea prealabilă a fost respinsă, iar, actul administrativ emis de Casa Teritorială de Asigurări Sociale Drochia a fost considerat motivat și legal. Suplimentar, în decizia emisă în procedură prealabilă, s-a făcut trimitere la faptul că, prin art. VII al Legii nr. 56 din 9 iunie 2011 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, alineatele (3), (4), (5), (6), (7), (8), (9) și (10) ale art. 73 din Legea nr. 294/2008, au fost abrogate și că începând cu 1 iulie 2011, drepturile de pensionare a procurorilor erau reglementate de prevederile art. 46 din Legea nr. 156/1998 privind sistemul public de pensii în vigoare până la data de 1 ianuarie 2018 și că acest articol nu prevede faptul că pensiile procurorilor și indemnizațiile viagere se recalculează în cazul majorării generale a salariilor procurorilor.

11. Consideră reclamantul că, prin răspunsul evaziv și cu încălcarea procedurii prevăzute de lege, i s-a refuzat nefondat în recalculul pensiei pentru vechime în muncă în raport cu mărirea salariului procurorului în funcție de la 1 decembrie 2018, or, acest răspuns este rezultatul interpretării și aplicării eronate de către pârât a prevederilor legale care reglementează dreptul său la recalculare, calificând poziția Casei Naționale de Asigurări Sociale ca ilegală și posibilă de anulare, cu obligarea de a recalcula și achita pensia conform cerințelor înaintate.

12. În acest sens, a invocat reclamantul că, conform Legii nr. 902 din 29 ianuarie 1992 cu privire la procuratură, Legii nr 118-XV din 14 martie 2003 cu privire la procuratură (ajustată la Legea nr 544 din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului), Legea nr. 294-XVI din 25 decembrie 2008 cu privire la Procuratură, în calitate sa de procuror în demisie, deține dreptul la toate înlesnirile, garanțiile, recompensele și suplimentele prevăzute pentru judecător. De aceleași stipulări prevăzute în Legea nr. 118-XV din 14 martie 2003 cu privire la Procuratură și Legea nr 294-XVI din 25 decembrie 2008

cu privire la Procuratură, s-au bucurat și procurorii-pensionari, fapt de care a beneficiat până la sfârșitul anului 2011.

13. Reclamantul a evidențiat că, procurorii pensionați până la adoptarea Legii nr 118-XV din 14 martie 2003, primeau pensiile conform prevederilor Legii nr. 544 din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului. Atât Legea nr 294-XVI din 25 decembrie 2008 cu privire la Procuratură, cât și cele anterioare prevăd reglementări ce asigură garanțiile sociale, una din ele fiind acordarea pensiei procurorului ca entitate de demnitate publică, la o anumită vârstă - 50 ani (în cazul reclamantului – 20 octombrie 1998), cu respectarea obligatorie a principiului de recalculare a pensiei la fiecare creștere ordinară a salariului lunar al procurorului în funcție.

14. A menționat că stipulările respective au fost adoptate de Parlamentul Republicii Moldova în strictă concordanță cu liniile directoare privind rolul Procurorilor, adoptate la Congresul III al ONU, pentru prevenirea criminalității din 27 august – 7 septembrie 1990 și Recomandările Rec (2000) 19, adoptată de Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei la 6 octombrie 2000, care, conform art. 5 pct, d) impun statelor membre (Republica Moldova din 1995) obligația „să ia măsuri pentru ca Legea să garanteze condiții rezonabile de exercitare a acestor funcții, în special cele privind statutul, remunerația și o pensie în conformitate cu importanța atribuțiilor exercitate, precum și o vârstă corespunzătoare pentru pensionare”.

15. Astfel, legiuitorul național corespunzător rigorilor internaționale și europene, a adoptat Legea nr. 294 din 25 decembrie 2008 cu privire la Procuratură.

16. La rândul său, Curtea Constituțională prin Hotărârea nr. 4 din 27 ianuarie 2000 privind controlul constituționalității unor prevederi din legile care reglementează asigurarea cu pensii a judecătorilor, procurorilor, anchetatorilor procuraturii, funcționarilor publici, a decis că: „Stipulările legii privind stabilirea unor garanții materiale ale independenței procurorilor, judecătorilor trebuie să corespundă înaltului statut de persoane cu demnitate publică”. Prin hotărârea respectivă, Curtea Constituțională a reținut că: „Dreptul cetățeanului la asigurarea cu pensie se află în dependență directă de caracterul activității social-utile prestate. Pensiile pentru vechime în muncă ale judecătorilor, procurorilor (...) au fost obținute prin munca prestată de aceștia, prin exercitarea unor funcții speciale, de importanță majoră pentru societate. În acest context Curtea a reținut anterior, că statutul juridic al unor categorii de persoane este determinat de nivelul juridico-organizatoric al organelor în care acestea activează, de caracterul și complexitatea activității

prestate, de responsabilitățile și exigențele de calificare pe care această activitate le implică. Garanțiile sociale și retribuirea acestor funcționari determină faptul că statutul lor juridic să se distingă de statutul altor categorii de funcționari. De aici și necesitatea instituirii unui nivel sporit de asigurare materială și socială. Instituirea pensiei speciale (de funcție) pentru procurori, la fel ca și pentru judecători, nu reprezintă un privilegiu, aceasta fiind justificată în mod obiectiv ca o compensare parțială a inconvenientelor ce rezultă din rigorile statutului special, căruia trebuie să se supună procurorii, statut sever și restrictiv, stabilit prin lege de către Parlament”.

17. Instanța de jurisdicție constituțională a indicat și pentru viitor organelor cu drept de inițiativă legislativă că: „la adoptarea unor legi noi și a altor acte juridice este inadmisibil de a diminua protecția juridică a statutului judecătorului, procurorului”. Totodată, Curtea Constituțională s-a pronunțat univoc asupra faptului că cuantumul pensiei, stabilite printr-o lege anterioară, nu poate fi micșorat, iar plata pensiei fixate, nu poate fi suspendată prin act normativ adoptat ulterior.

18. Prin urmare, ținând cont de prevederile art. 54 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova reclamantul a susținut, că Curtea Constituțională prin Hotărârea nr.9 din 30 martie 2004 pentru controlul constituționalității unor prevederi ale art. 1, pct. 22 și art. II - V din Legea nr. 358 din 31 iulie 2003 pentru modificarea și completarea unor acte legislative a statuat, (...) că normele privind protecția de stat, asigurarea materială și socială, inclusiv asigurarea cu pensie, consfințite în legile anterioare, nu pot fi anulate sau modificate. Art. 140 din Constituție și Legea cu privire la Curtea Constituțională, statuează imperativ că „Legile și alte acte normative sau unele părți ale acestora devin nule, din momentul adoptării hotărârii corespunzătoare a Curții Constituționale” și că, „Hotărârile organului de jurisdicție constituțională sunt acte oficiale și executorii pentru toate autoritățile publice, persoane fizice și juridice”, deci, în speță, inclusiv și pentru Casa Națională de Asigurări Sociale.

19. Curtea Constituțională prin hotărârea nr. 27 din 20 decembrie 2011 privind controlul constituționalității unor legi de modificare a condițiilor de asigurare cu pensii și alte plăți sociale pentru unele categorii de salariați, a declarat neconstituționale art. II și pct. 7, 9 ale art. III din Legea nr. 56 din 9 iunie 2011 pentru modificarea și completarea unor acte legislative (...) în partea referitoare la art. 461 al Legii nr.156 din 14 octombrie 1998 privind pensiile de asigurări sociale de stat. Art. II din Legea 56 din 9 iunie 2011 face referire la modificarea art. 26, 31, 32, 321, 322, 323, 33 ale Legii nr. 544 din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului.

20. Modificările la normele enumerate au fost declarate neconstituționale integral în condițiile precitate, respectiv, aceste legi nu se mai aplică nici pentru procurorii pensionați până la 9 iunie 2011. Or, Curtea Constituțională în Hotărârea nr. 27 din 20 decembrie 2011, la aprecierea corespunderii prevederilor legale cu garanțiile dreptului de proprietate statuate de art. 46 din Constituție, în paragrafele 77 - 80, a ținut cont de prevederile art. 4 din Constituție, practicii sale și de prevederile Convenției Europene și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, reiterând că „drepturile care decurg din sistemele de protecție socială, deși nu sunt menționate expres în Convenția Europeană, intră totuși în domeniul său de aplicare, protecția socială fiind precedată în accepțiunea sa largă, cuprinzând asistența socială și cea medicală”. Curtea Constituțională în aceeași hotărâre, acceptând prevederile CEDO de asimilare a dreptului la prestații sociale unui drept de proprietate în sensul art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția Europeană, s-a aliniat la jurisprudența CEDO, care pe parcurs a evoluat „nu fără ambiguități în ceea ce privește prestațiile non-contributive, spre o protecție mai largă. În paragraful nr. 79 al Hotărârii precizate supra, entitatea de jurisprudență constituțională a concluzionat că: „un drept social poate fi obiectul protecției constituționale garantate de art. 46 din Constituție și respectiv art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția Europeană numai în cazul când dreptul social respectiv este dobândit și are o valoare economică”. Circumstanță de fapt și de drept care consideră reclamantul că, se raportează la situația sa, deoarece un asemenea drept social l-a dobândit licit odată cu acordarea pensiei pentru vechime în muncă în octombrie 1998.

21. Drept urmare, Curtea Constituțională conchide în continuare că, aplicativ la prezenta cauză (la sesizările din octombrie 2010 și iulie 2011) un drept patrimonial dobândit ar însemna dreptul la pensie ce se află în plată, care deja are o valoare economică și astfel, constituie un drept de proprietate al persoanei, susținând că drepturile diminuate prin normele Legii nr. 56 din 9 iunie 2011, ca drepturi potențiale sau aleatorii se referă la viitorii procurori cu drept de pensionare după 09 iunie 2011.

22. Cât privește situația procurorilor pensionați până la 1 ianuarie 2005, reclamantul a explicat că Curtea Constituțională în hotărârea nr. 27 din 20 decembrie 2011 privind controlul constituționalității unor legi de modificare a condițiilor de asigurare cu pensii și alte plăți sociale pentru unele categorii de salariați, paragraful 80, își menține ferm concluziile sale expuse în hotărârea nr. 9 din 30 martie 2004 privind declararea parțial neconstituțională a Legii nr.358 din 31 iulie 2003, care anula și pensiile aflate în plată ale unor categorii speciale de angajați, Curtea subliniind că, Legea

nr. 358 din 31 iulie 2003 și la acel moment aducea atingere unor drepturi de proprietate dobândite - pensiilor aflate în plată.

23. Corespunzător, a considerat că dreptul său la pensie cu aplicarea principiului recalculării ei la creșterea ordinară a salariului procurorului în exercițiu este menținut de instanța de jurisdicție constituțională și nu-l exclude din utilitatea juridică.

24. Reclamantul a notat, că prin refuzul Casei Naționale de Asigurări Sociale de a-i recalcula pensia, se încalcă un drept prevăzut de lege, drept dobândit de el la momentul stabilirii pensiei și care nu poate fi restrâns pe viitor. Toate modificările operate ulterior în actele legislative, care reglementează modul de calculare a pensiei procurorilor au efect doar pentru persoanele (procurorii) care vor beneficia de pensii după punerea în aplicare a modificărilor respective, aceste modificări neavând efect retroactiv, potrivit regulilor generale de acțiune a legii civile în timp. Or, dreptul constituit în baza unor legi anterioare nu poate fi atins de cel născut sub imperiul unei legi posterioare. Conform regulii generale, legea nouă nu poate modifica regimul juridic al dreptului anterior, nu poate desființa modalitatea prin care legea anterioară a instituit dreptul respectiv și efectele lui.

25. Consideră reclamantul, că este eronat argumentul Casei Naționale de Asigurări Sociale precum că, drepturile de pensionare a procurorilor sunt reglementate de prevederile art.462 din Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998, privind pensiile de asigurări sociale de stat, care însă nu prevede faptul că pensiile procurorilor și indemnizațiile viagere se recalculează în cazul majorării generale a salariului procurorilor, iar art. 60 din Legea nr. 3 din 25 februarie 2016 a fost abrogat, nu poate fi reținut deoarece art. 46/2 din Legea menționată a fost introdus prin Legea Parlamentului nr. 56 din 9 iunie 2011, iar art. 60 se referea la salarizarea procurorilor și nu la modul de pensionare, pe când el, ca reclamant, beneficiază de pensia de procuror începând cu 20 noiembrie 1998.

26. Reclamantul a evidențiat, că CtEDO a stabilit că punerea în discuții de către instanțe a unor doctrine discutate anterior și apreciate public prin pronunțarea unei hotărâri nerevizuite, constituie o încălcare a art. 6 par.1 CEDO. Conform hotărârilor CEDO *Today v/s România*, *Unedic v/s Franta*, *Brumărescu v/s Romania*, o nouă interpretare în defavoarea persoanei, interpretarea contradictorială, ori alta, reprezintă o încălcare a art. 6 par.1 CEDO. Sau, în conformitate cu hotărârile CtEDO *Nadjet Sahin și Perihan Sahin v/s Turcia*, *Albu v/s România*, s-a reținut, că conflictul între hotărârile judecătorești sub aspectul nerespectării principiului securității juridice se stabilesc când divergențele sunt persistente.

27. Vangheli Ion a solicitat declararea nulității deciziilor Casei Naționale de Asigurări Sociale și a Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Drochia de refuz în recalcularea pensiei de procuror, cu repunerea în dreptul lezat și obligarea recalculării și achitării pensiei de procuror pentru vechime în muncă începând cu 1 decembrie 2018, reieșind din salariul mediu lunar achitat procurorului-șef teritorial în funcție, cât și ulterior, în cazul majorării generale a salariului procurorului în exercițiu, ținându-se cont de funcția deținută la data ieșirii la pensie.

POZIȚIA PRIMEI INSTANȚE

28. Prin hotărârea din 28 iunie 2022 a Judecătorei Chișinău, sediul Râșcani, acțiunea a fost admisă. S-a anulat decizia Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Drochia nr. 101/15-3339 din 24 noiembrie 2020 și decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale de soluționare a cererii prealabile nr. V-2825/20 din 30 decembrie 2020. S-a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale, oficiul teritorial competent să emită o decizie nouă, în temeiul cererii depuse de Vangheli Ion la data de 19 noiembrie 2020 (nr. 1-01/14-2448), prin care să recalculeze și să achite reclamantului Vangheli Ion pensia pentru vechime în muncă, conform Legii nr. 270 din 23 noiembrie 2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar, începând cu 1 decembrie 2018.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE APEL

29. La 12 iulie 2022, Casa Națională de Asigurări Sociale a declarat apel împotriva hotărârii din 28 iunie 2022 a Judecătorei Chișinău, sediul Râșcani, solicitând casarea hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei noi hotărâri prin care cererea de chemare în judecată să fie respinsă ca neîntemeiată (f. d. 72-74).

POZIȚIA INSTANȚEI DE APEL

30. Prin decizia din 1 februarie 2022 a Curții de Apel Chișinău a fost respins apelul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale, și s-a menținut hotărârea din 28 iunie 2022 a Judecătorei Chișinău, sediul Râșcani.

31. În motivarea soluției, instanța de apel a concluzionat că soluția primei instanțe este corectă atât sub aspectul aplicării normelor legale, cât și al evaluării circumstanțelor de fapt, iar apelul formulat de CNAS nu aduce argumente juridice sau factuale suficiente pentru a răsturna soluția adoptată.

32. În analiza sa, instanța de apel a reținut că dreptul social la beneficierea de pensie pentru vechimea în muncă, inclusiv cu recalcularea acesteia, în dependență de majorarea salariului procurorului în exercițiu, a fost dobândit

de Vangheli Ion la 20 octombrie 1998, și are valoare economică incontestabilă.

33. Instanța a considerat că în speță, dreptul social invocat de Vangheli Ion se materializează prin aceea că, în conformitate cu Legea nr. 271 din 23 noiembrie 2018 pentru modificarea unor acte legislative, începând cu 1 decembrie 2018, salariul procurorului s-a majorat și se calculează conform legislației privind sistemul de salarizare în sectorul bugetar, ținându-se cont de nivelul procuraturii în care își desfășoară activitatea și de vechimea în muncă în funcție de procuror.

34. De asemenea, instanța de apel a apreciat că toate modificările operate ulterior în actele legislative, care reglementează modul de calculare a pensiilor procurorilor au efect doar pentru persoanele (procurorii) care vor beneficia de pensii după punerea în aplicare a modificărilor respective, aceste modificări neavând efect retroactiv, potrivit regulilor generale de acțiune a legii în timp.

35. Instanța a remarcat că prin hotărârea Curții Constituționale nr. 4 din 27 ianuarie 2000 privind controlul constituționalității unor prevederi din legile care reglementează asigurarea cu pensii a judecătorilor, procurorilor, anchetatorilor Procuraturii și funcționarilor publici, Curtea Constituțională a reținut că, dreptul cetățeanului la asigurarea cu pensie se află în dependență directă de caracterul activității social-utile prestate. Pensiile pentru vechime în muncă ale judecătorilor, procurorilor (...) au fost obținute prin munca prestată de aceștia, prin exercitarea unor funcții speciale, de importanță majoră pentru societate. În acest context, statutul juridic al unor categorii de persoane este determinat de nivelul juridico-organizatoric al organelor în care acesta activează, de caracterul și complexitatea activității prestate, de responsabilitățile și exigențele de calificare pe care această activitate le implică. Garanțiile sociale și retribuția acestor funcționari determină faptul ca statutul lor juridic să se distingă de statutul altor categorii de funcționari. De aici și necesitatea instituirii unui nivel sporit de asigurare materială și socială.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE RECURS

36. La 7 martie 2023, Casa Națională de Asigurări Sociale, a depus recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei din 1 februarie 2022 a Curții de Apel Chișinău, cu emiterea unei decizii prin care cererea de chemare în judecată să fie respinsă ca neîntemeiată.

ARGUMENTELE RECURSULUI

37. În motivarea recursului, Casa Națională de Asigurări Sociale a invocat că soluția instanței de apel este eronată, iar în acest context a susținut că instanțele inferioare au interpretat greșit normele legale aplicabile și au acordat nejustificat beneficiul pensiei în baza unor acte administrative care contravin legislației primare.

38. A argumentat că începând cu data de 01 iulie 2011 pensiile procurorilor nu se mai recalculează, dar se indexează anual de la 01 aprilie conform art. 13 din Legea nr. 156/1998 privind sistemul public de pensii.

39. De asemenea, CNAS a susținut că, apreciază critic argumentul instanței de apel cu privire la faptul că intimatul, fiind pensionar din 20 ianuarie 1998, a obținut dreptul la recalcularea pensiei conform Legii vechi, prin urmare Legea nouă nu poate avea caracter retroactiv asupra dreptului său legitim dobândit anterior intrării în vigoare a Legii noi.

40. La 22 martie 2023, Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa lu Vangheli Ion copia recursului depus de Casa Națională de Asigurări Sociale, cu înștiințarea despre necesitatea prezentării referinței (f.d.125).

41. Prin referința din 18 septembrie 2023, Vangheli Ion a solicitat respingerea cererii de recurs ca fiind inadmisibil.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

42. Art. XI. alin. (1) din Legea nr. 246 din 31 iulie 2023 pentru modificarea unor acte normative, prevede următoarele:

„Prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, cu excepția art. IV, V pct. 1–9 și 11–16 și art. VII, care vor intra în vigoare la 1 septembrie 2023.”

43. Art. XI alin. (3) din Legea nr. 246 din 31 iulie 2023 pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție):

„Recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.”

44. Art. 244 alin. (1) Cod administrativ (în vigoare până la 1 septembrie 2023) prevede următoarele:

„Hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs. Pentru procedura de recurs se aplică corespunzător prevederile cap. III din cartea a treia, dacă din prevederile prezentului capitol nu rezultă altceva.”

45. Conform art. 245 alin. (1) și (2) din Codul administrativ (în redacția în vigoare la data declarării recursului):

„Recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Instanța de apel transmite neîntârziat Curții Supreme de Justiție recursul împreună cu dosarul judiciar. Motivarea recursului se prezintă Curții Supreme de Justiție în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel. Dacă se depune împreună cu cererea de recurs, motivarea recursului se depune la instanța de apel.”

46. Art. 246 alin. (1) și (2) Codul administrativ (în vigoare până la 1 septembrie 2023) prevede:

„(1) Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs. Dacă este inadmisibil, recursul se declară ca atare printr-o încheiere.

(2) Recursul se declară inadmisibil în special când: a) decizia instanței de apel nu poate fi contestată cu recurs; b) recursul este depus în mod repetat; c) recursul este depus de o persoană neîmputernicită; d) recursul a fost depus după expirarea termenului stabilit la art. 245 alin. (1); e) motivarea recursului nu a fost depusă sau a fost depusă după expirarea termenului prevăzut la art. 245 alin. (2); f) cererea de recurs nu corespunde cerințelor stabilite la art. 244 alin. (2), art. 233 alin. (1) și (2) și art. 234 alin. (2) și recurentul nu a înlăturat neajunsurile în termenul stabilit de Curtea Supremă de Justiție.”

MOTIVAREA INSTANȚEI

47. Referitor la termenul de depunere a recursului, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție atestă că dispozitivul deciziei contestate și copia deciziei integrale au fost notificate CNAS, în mod electronic, la 6 februarie 2023 (f.d.119).

48. Din acest motiv, Completul de judecată consideră că la declararea recursului, CNAS a respectat prevederile art. 245 alin. (1) și (2) din Codul administrativ (în redacția în vigoare la data declarării recursului).

49. În conformitate cu art. 246 alin. (1) din Codul administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs. Dacă este inadmisibil, recursul se declară ca atare printr-o încheiere, iar în acord cu alin. (2) din art. 246 din Codul administrativ, recursul se declară inadmisibil în special în cazurile enumerate la literele a)-f).

50. Din analiza acestor prevederi, rezultă că admisibilitatea inadmisibilitatea recursului, în special, nu se limitează doar la temeiurile menționate, ci urmează să însușească în condițiile Codului administrativ exercitarea efectivă a unui control de legalitate, veritabil bazat pe temeiuri concludente și serioase.

51. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține cu valoare de principiu jurisprudențial, că sintagma „în special” denotă caracterul neexhaustiv al temeiurilor de inadmisibilitate și în același timp oferă un drept exclusiv al instanței de recurs de a filtra cererile de recurs care nu prezintă o motivare suficient de serioasă și care pe cale de consecință nu pot însuși un eventual succes rezultat din examinarea cererii în completul de 5 judecători.

52. În această ordine de idei, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că, Codul administrativ dezvoltă nu doar caracterul nedevolutiv al recursului, dar și cerința de seriozitate a cererii din perspectiva invocării unor veritabile și esențiale încălcări de drept procedural și material capabile să răstoarne deciziile instanței de apel contestate sau, după caz, hotărârile Curții de Apel ca primă instanță într-o eventuală examinare în fond și invocare *ex officio* a erorilor de drept.

53. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează că pentru a trece testul de admisibilitate, cererea de recurs trebuie să conțină o motivare convingătoare și întemeiată în condițiile nominalizate mai sus. Acest argument rezultă și din particularitățile de formă ale reglementării recursului în Codul administrativ și anume din sintagma „motivarea recursului” de la art. 245 alin. (2) din Codul administrativ. În consecutivitate, motivarea cererii de recurs în circumstanțele expuse se referă la formalitățile pe care trebuie să le întrunească cererea în vederea rezistării testului și filtrului de admisibilitate.

54. De asemenea, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție accentuează că admisibilitatea recursului trebuie privită și în contextul rolului și funcției legale a instanței judecătorești supreme care constă, în special în asigurarea și interpretarea uniformă a legilor la examinarea cauzelor de contencios administrativ. Astfel, motivarea oricărei cereri de recurs trebuie să țină cont pentru a trece filtrul de admisibilitate și a avea succes, de aceste însușiri de ordin legal fundamental.

55. În acest sens, CtEDO în jurisprudența sa constantă statuează că dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicite admise [Golder împotriva Regatului Unit, pct. 38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct. 230]. Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, pct. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, pct. 45). Curtea a mai reiterat că modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile

speciale ale procedurilor respective, urmând de ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem. (Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-1, p. 141, § 39). La fel, conform jurisprudenței CtEDO, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (a se vedea Helmers c. Suediei 09 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A)

56. Din aceste motive, în conformitate cu art. 230 și art. 246 din Codul administrativ

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Declară ca inadmisibil recursul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte

Stela Procopciuc

Judecători

Diana Stănilă

Ion Malanciuc